Україна
ВІКНЯНСЬКА СІЛЬСЬКА РАДА
ОБ'ЄДНАНОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ
ВІДДІЛ ОСВІТИ, КУЛЬТУРИ, МОЛОДІ, СПОРТУ,
ОХОРОНИ ЗДОРОВЯ, СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ
Товтрівський ЗЗСО І-ІІІ ступенів

Код 21445516, вул. Шкільна 1, с. Товтри Заставнівського р-ну, Чернівецької обл., 59424, tovtryvska@gmail.com тел. (03737) 4-41-50

НАКАЗ

08.09.2021 с. Товтри №206-О

Про затвердження Положення
про організацію освітнього процесу для осіб
з особливими освітніми потребами (інклюзивне навчання) у
Товтрівському ЗЗСО І- ІІІ ступенів

На виконання Закону України «Про освіту» , « Про повну загальну середню освіту» та з метою організації освітнього процесу для осіб з особливими освітніми потребами

Н А К А З У Ю:

1. Затвердити **Положення про організацію освітнього процесу для осіб з особливими освітніми потребами (інклюзивне навчання)**

у Товтрівському ЗЗСО І- ІІІ ступенів, протокол №1 засідання педагогічної ради (додаток 1).
2. Педагогічним працівникам школи:
2.1.Неухильно дотримуватись виконання даного Положення.
3. Контроль за виконанням даного наказу залишаю за собою.

Директор ЗЗСО: _____ Наталія ШКВАРЧУК

З наказом ознайомлені:

Шеманська Г. В._____
Шеленко Л. І._____
Олійник Ю. В. _____
Ходоровська Г. С._____
Слободян С. Г._____
Слободян С. Г._____
Вигнан М. М._____
Петрусяк І. М.._____
Парнета Т. В._____
Котик І. І. _____
Ганчук А. І._____
Шкварчук Г. І. _____
Спіжавка К. В._____
Спіжавка М. В._____
Спіжавка Н. Д._____
Слободян Н. І._____
Тарабас І. С_____
Вікірюк А. М._____

Катеринчук В. М._____ Буджак В.І_____
Хитик О. В._____ Колотайло І. І._____
Король М. М._____

Введено в дію наказом

ПОГОДЖЕНО
Рішенням педагогічної ради
від 31.08.2021 року № 1

директора ЗЗСО
від 08.09.2021 №206-О

ПОЛОЖЕННЯ
Про організацію освітнього процесу для осіб з особливими освітніми потребами (інклюзивне навчання) у Товтрівському ЗЗСО І–ІІІ ст.

Загальні положення.

Інклюзивне навчання є способом організації освітнього процесу для осіб з особливими освітніми потребами в закладі загальної середньої освіти, яке організовується за інституційною (денною або вечірньою) формою здобуття освіти та передбачає включення дитини з особливими освітніми потребами до освітнього процесу спільно з іншими учнями класу.

Інклюзивний клас - це клас у закладі загальної середньої освіти, в якому серед інших учнів навчаються одна, дві або три дитини з особливими освітніми потребами. При цьому особистісно орієнтоване спрямування освітнього процесу для таких дітей забезпечується шляхом створення для кожного учня індивідуальної програми розвитку, адаптації або модифікації навчального матеріалу асистентом вчителя, надання психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових послуг, забезпечення учня спеціальними засобами корекції психофізичного розвитку.

Організація такого навчання з наданням психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових послуг здійснюється відповідно до законів України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту» та Порядку організації інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 15 серпня 2011 р. № 872 (із змінами).

Згідно зі статтею 20 Закону України «Про освіту» інклюзивні або спеціальні класи утворюються в обов’язковому порядку на підставі заяви батьків дитини з особливими освітніми потребами, до якої обов’язково додається висновок інклюзивно-ресурсного центру та, за потреби, інші документи, визначені Порядком зарахування, відрахування та переведення учнів до державних та комунальних закладів освіти для здобуття повної загальної середньої освіти (наказ МОН від 16.04.2018 № 367, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 05 травня 2018 р. за № 564/32016).

Порядком організації інклюзивного навчання визначено, за якими освітніми програмами, підручниками, методичними підходами організовується навчання дітей з особливими освітніми потребами в інклюзивному класі, надані рекомендації щодо складання розкладу уроків для дітей з особливими освітніми потребами.

Індивідуальний навчальний план та індивідуальна навчальна програма розробляються відповідно до особливостей інтелектуального розвитку учня.

Безпосередня організація інклюзивного навчання у закладах загальної середньої освіти здійснюється командою психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами закладу освіти (далі – команда супроводу). Основні принципи, завдання та функції, а також порядок організації діяльності команди супроводу визначені у Примірному положенні про команду психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами в закладі загальної середньої та дошкільної освіти, затвердженому наказом МОН від 08.06.2018 № 609 (далі - Примірне положення про команду супроводу).

Асистент вчителя

Особистісно орієнтоване спрямування освітнього процесу забезпечує асистент вчителя.

Відповідно до статті 19 Закону України «Про повну загальну середню освіту» учасниками освітнього процесу в закладах освіти є: учні, педагогічні працівники, інші працівники закладу освіти, батьки учнів, асистенти дітей (у разі їх допуску відповідно до вимог частини сьомої статті 26 цього Закону).

Відповідно до Переліку посад педагогічних та науково-педагогічних працівників, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 14 червня 2000 р. № 963, асистенти вчителів є педагогічними працівниками. На асистента вчителя поширюються норми статті 22 Закону «Про повну загальну середню освіту» щодо педагогічного працівника. Зокрема, на посаду асистента вчителя приймаються особи:

- які мають педагогічну освіту, вищу освіту та/або професійну кваліфікацію;
- вільно володіють державною мовою (для громадян України) або володіють державною мовою в обсязі, достатньому для спілкування (для іноземців та осіб без громадянства);
- моральні якості та фізичний і психічний стан здоров’я яких дозволяють виконувати професійні обов’язки.

Асистенти вчителів приймаються на роботу за трудовими договорами відповідно до вимог Закону «Про повну загальну середню освіту» та законодавства про працю. У випадку, якщо асистенти вчителів державних і комунальних закладів загальної середньої освіти досягли пенсійного віку та їм виплачується пенсія за віком, вони продовжують працювати на основі трудових договорів, що укладаються строком від одного до трьох років.

Асистент вчителя зобов’язаний:

- дотримуватися принципів дитиноцентризму та педагогіки партнерства у відносинах з учнями та їхніми батьками;
- виконувати обов’язки, визначені установчими документами закладу освіти, трудовим договором та/або їхніми посадовими обов’язками;
- забезпечувати єдність навчання, виховання та розвитку учнів;
- дотримуватися у своїй педагогічній діяльності інших принципів освітньої діяльності, визначених статтею 6 Закону України «Про освіту»;
- використовувати державну мову в освітньому процесі відповідно до вимог законодавства;
- володіти навичками з надання домедичної допомоги дітям;
- постійно підвищувати свою педагогічну майстерність;
- дотримуватися принципу конфіденційності стосовно стану здоров’я та іншої особистої інформації про учасників освітнього процесу;
- повідомляти про факти булінгу (цькування), свідком якого вони були особисто або інформацію про які отримали від інших осіб, вживати невідкладних заходів щодо його припинення;
- забезпечувати особистісно орієнтоване спрямування освітнього процесу для учня з особливими освітніми потребами;
- допомагати у навчанні не лише дитині з особливими освітніми потребами, а усім іншим учням класу;
- брати участь у розбудові інклюзивного освітнього середовища разом з іншими педагогічними працівниками закладу освіти;
- забезпечувати партнерство з вчителем та іншими учасниками освітнього процесу з метою виконання освітньої програми для досягнення усіма учнями класу результатів навчання, формування відповідних компетентностей, їхнього особистісного та соціального розвитку.

<u>В умовах використання технологій дистанційного навчання асистент вчителя:</u>

- організовує спільно з учителем/ями освітній процес з використанням технологій дистанційного навчання;

- забезпечує комунікацію закладу освіти та батьків (інших законних представників дитини) з метою організації навчання учнів з особливими освітніми потребами;
- координує дистанційне навчання з батьками (іншими законними представниками) дитини, у тому числі завчасно попереджає про зміни розкладу, необхідні навчально-дидактичні матеріали тощо;
- здійснює підготовку матеріалів для дистанційного навчання для учнів з особливими освітніми потребами, у тому числі консультує батьків щодо їх використання;
- забезпечує підготовку індивідуальних завдань та адаптацію їх до використання в умовах дистанційного навчання;
- забезпечує індивідуалізацію технологій дистанційного навчання з урахуванням особливих освітніх потреб, у тому числі обирає відповідні інструменти, консультує батьків щодо технічних особливостей їх використання з учнями з особливими освітніми потребами;
- асистує вчителю під час проведення дистанційних занять, до прикладу: допомагає вчителю під час поділу учнів на пари і групи в ZOOM-конференціях, може приєднуватись до будь-якої пари/групи в будь-який момент, допомагати та виправляти помилки, слідкувати за підняттям рук учнів;
- надає учню та його батькам (іншим законним представникам) рекомендації щодо дотримання норм при користуванні комп’ютерною технікою.

Перелік посадових обов’язків асистента вчителя визначається посадовою інструкцією, яка затверджується керівником закладу освіти відповідно до вимог законодавства.

Провідну роль в організації освітнього процесу під час уроку відіграє вчитель. Асистент учителя перебуває в партнерстві з усіма педагогічними працівниками та забезпечує єдність вимог до виконання освітньої програми та забезпечення реалізації індивідуальної програми розвитку учня з особливими освітніми потребами. Його робота може будуватися на принципі Co-teaching («Спільне викладання»), при якому формується розподіл обов'язків між педагогами, що працюють в класі, зі спільним плануванням та організацією роботи, яка не виключає з процесу ні вчителя, ні асистента вчителя, надаючи можливість використовувати сильні сторони один одного. У випадку роботи в класі вчителя та асистента вчителя Co-teaching будується за

моделлю «один вчитель, одна підтримка» (One Teach, One Support), де один педагог здійснює навчання, а інший надає підтримку в освітньому процесі учням, що її потребують. Але при цьому асистент вчителя не веде самостійно урок, не дає самостійно завдань під час уроку чи домашніх завдань, не здійснює оцінювання учнів, не звільняє учнів від уроків, у тому числі не складає розклад відвідування уроків учнем з особливими освітніми потребами, не обирає самостійно навчальний матеріал та методики викладання без узгодження з вчителями, які працюють у цьому класі.

Асистент вчителя є учасником шкільної команди психолого-педагогічного супроводу та виконує функції відповідно до Примірного положення про команду супроводу, у тому числі бере участь в розробці індивідуальної програми розвитку. Проте, асистент вчителя не здійснює самостійної розробки індивідуальної програми розвитку та індивідуального навчального плану.

Асистент учителя здійснює такі функції:

<u>організаційну</u>:

- допомагає в організації освітнього процесу в класі з інклюзивним навчанням;
- надає допомогу учням з особливими освітніми потребами в організації робочого місця;
- організовує спільно з іншими педагогічними працівниками інклюзивне освітнє середовище в класі;
- проводить спостереження за дитиною під час освітнього процесу та фіксує результати спостереження у щоденнику спостережень;
- допомагає концентрувати увагу, сприяє формуванню саморегуляції та самоконтролю учня з особливими освітніми потребами;
- співпрацює з фахівцями, які безпосередньо працюють з дитиною з особливими освітніми потребами та бере участь у розробленні індивідуальної програми розвитку;
- забезпечує разом з іншими працівниками здорові та безпечні умови навчання, виховання та праці;
- забезпечує залучення учнів з особливими освітніми потребами до заходів закладу освіти, у тому числі позакласних;
- веде документацію;

навчально-розвиткову та виховну:

- працює в партнерстві з учителем з метою виконання освітньої програми для досягнення учнями класу результатів навчання, формування компететностей;
- забезпечує спільно з учителем єдність навчання, виховання і розвитку учнів;
- співпрацюючи з учителем класу, надає освітні послуги, спрямовані на задоволення освітніх потреб учнів;
- забезпечує розробку індивідуальних завдань і роздаткових матеріалів для учнів із особливими освітніми потребами;
- адаптує чи модифікує (за потреби) матеріали для уроку відповідно до індивідуальної програми розвитку;
- сприяє соціалізації учнів з особливими освітніми потребами та включенню їх до учнівського колективу;
- сприяє розвитку дітей з особливими освітніми потребами, поліпшенню їхнього психоемоційного стану;
- стимулює розвиток соціальної активності дітей, сприяє виявленню та розкриттю їхніх здібностей, талантів, обдарувань шляхом їх участі в науковій, технічній, художній творчості;
- створює навчально-виховні ситуації, обстановку оптимізму та впевненості у своїх силах і майбутньому;

діагностичну:

- разом із групою фахівців, які розробляють індивідуальну програму розвитку, вивчає особливості діяльності та розвитку учнів з особливими освітніми потребами;
- визначає сильні та слабкі сторони, потенційні можливості та бар'єри навчання;
- оцінює виконання індивідуальної програми розвитку, вивчає та аналізує динаміку розвитку учня, у тому числі слідкує за його успіхом за певний період часу, порівнює стан сформованості окремих функцій дитини в динаміці;
- створює індивідуальне портфоліо учня.

прогностичну:

- на основі вивчення актуального та потенційного розвитку дитини бере участь у розробленні індивідуальної програми розвитку;
- здійснює прогноз відповідно до стану сформованості функцій дитини та її компетенцій порівняно із фіксованими прогнозами в індивідуальній програмі розвитку, у тому числі з поставленням "SMART-цілей", що передбачають: функціональність цілей (значимість для учня та доступність для досягнення в закладі освіти), відповідність теперішньому рівню розвитку, сформульованість так, щоб можна було побачити, як учень опановує матеріал, вимірюваність та чіткі критерії, за допомогою яких можна визначити, чи досягнув учень цілі, з дотриманням правильності формулювання;

<u>консультативно-комунікативна:</u>

- постійно спілкується з батьками, надаючи їм необхідну консультативну допомогу щодо освітнього процесу, виконання індивідуальної програми розвитку, підготовки необхідних матеріалів;
- здійснює двосторонню комунікацію з батьками (іншими законними представниками дитини) щодо успіхів учня з особливими освітніми потребами, вдалих прийомів та особливостей організації освітнього процесу (при яких умовах краще концентрує увагу, необхідність водити рукою дитини при письмі, контролювати виконання завдання тощо);
- за дорученням керівника закладу здійснює комунікацію з фахівцями інклюзивно-ресурсного центру щодо психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами, консультування з фахівцями інклюзивно-ресурсного центру щодо особливостей організації освітнього процесу.

Асистент вчителя в межах свого педагогічного навантаження не надає (не проводить) корекційно-розвиткові та психолого-педагогічні послуги (заняття), не надає консультацій та завдань замість вчителя-логопеда, практичного психолога чи інших фахівців. Асистент учителя не розробляє самостійно індивідуальну програму розвитку, не здійснює направлення батьків (інших законних представників) до вузьких спеціалістів, не змінює самостійно освітню траєкторію учня.

Якщо асистент вчителя помічає, у тому числі під час дистанційного навчання, психотравмуючі сімейні ситуації, нервозність батьків, систематичне невиконання з дітьми завдань, надмірну вимогливість до дитини або

надмірну опіку тощо, він повинен повідомити про це вчителя, практичного психолога та керівника закладу освіти.

Асистент вчителя складає річний план своєї роботи. Річний план затверджується керівником закладу освіти та має корелюватися з освітньою програмою та навчальними програмами, планами роботи педагогічних працівників, з якими в партнерстві працює асистент вчителя.

Асистент вчителя підвищує свою кваліфікацію та проходить атестацію у порядку визначеному Типовим положенням про атестацію педагогічних працівників, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 06.10.2010 № 930, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 14 грудня 2010 р. за № 1255/18550.
Посада асистента вчителя не передбачає присвоєння кваліфікаційних категорій. Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 30 серпня 2002 р. № 1298 (із змінами), наказу Міністерства освіти і науки України від 26.09.2005 № 557 асистенту вчителя закладу загальної середньої освіти встановлюються 10-12 тарифні розряди.
При встановленні тарифного розряду враховуються освітній рівень працівника, професійна компетентність, педагогічний досвід, результативність та якість роботи, інші дані, які характеризують його професійну діяльність.

Відповідно до частини третьої статті 24 Закону України «Про повну загальну середню освіту» за роботу в інклюзивних класах (групах) встановлюється доплата у співвідношенні до тарифної ставки 20 відсотків.
Зазначена доплата встановлюється педагогічним працівникам тільки за години безпосередньої роботи в інклюзивних класах (групах). Оскільки посада асистента вчителя вводиться для роботи в інклюзивному класі зазначена доплата встановлюється на все педагогічне навантаження асистента вчителя.

Відповідно до статті 24 Закону України «Про повну загальну середню освіту» педагогічне навантаження асистента вчителя у закладі загальної середньої освіти становить 25 годин на тиждень. Згідно з Типовими штатними нормативами закладів загальної середньої освіти, затвердженими наказом МОН від 06.12.2010 № 1205, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 22 грудня 2010 р. за № 1308/18603, посада асистента вчителя вводиться з розрахунку одна ставка на один інклюзивний клас.

Враховуючи зазначене та тижневе навчальне навантаження учнів з особливими освітніми потребами, рекомендуємо керівникам закладів освіти:

- визначити, які освітні галузі викликають в учня найбільші складнощі у виконання освітньої програми та забезпечити присутність асистента вчителя на уроках з цих галузей;
- забезпечити обов’язкову присутність асистента вчителя на уроках з мовнолітературної та математичної освітніх галузей, а для дітей зі сліпотою та порушеннями опорно-рухового апарату - освітньої галузі фізична культура;
- скласти розклад уроків та розклад педагогічного навантаження асистента вчителя з урахуванням присутності асистента вчителя на уроках, які найбільше потребують його участі в освітньому процесі.

Учні з особливими освітніми потребами не мають залишатися в ресурсній кімнаті чи інших навчальних приміщеннях закладів освіти без нагляду педагогічних працівників. Тому під час освітнього процесу, у випадку потреби, асистент вчителя здійснює супровід дитини до ресурсної кімнати.

Асистент вчителя не здійснює фізичний супровід здобувача освіти та не забезпечує його соціально-побутові потреби, у тому числі не зобов’язаний надавати допомогу в одяганні/роздяганні, відвідуванні туалету, харчуванні.